

EUROOPA KOHTU OTSUS

1. juuli 1969*

[...]

Kohtuasjas 24/68,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: Sandro Gaudenzi, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: õigusnõunik Émilie Reuteri büroo, 4 Boulevard Royal,,

hageja,

versus

Itaalia Vabariik, esindaja: täievoliline minister Adolfo Maresca, keda abistab *Avvocato generale dello Stato* asendaja Pietro Peronaci, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: Itaalia saatkond,

kostja,

mille esemeks on taotlus tuvastada, et Itaalia Vabariik ei ole täitnud kohustusi, mis tulenevad Euroopa Majandusühenduse asutamislepingust, kehtestades teistesse liikmesriikidesse eksporditavatele kaupadele statistikamaksuks nimetatava maksu, millega rikutakse asutamislepingu artiklit 16, ning kehtestades statistikamaksuks nimetatava maksu kaupadele, millele kohaldatakse nõukogu määrusi teatavate põllumajandusturgude ühise korralduse kohta ja mida imporditakse teistest liikmesriikidest, rikkudes sellega nimetatud määrusi,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed A. Trabucchi ja J. Mertens de Wilmars (ettekandja), kohtunikud A. M. Donner, W. Strauß, R. Monaco ja P. Pescatore,

kohtujurist K. Roemer,

kohtusekretär A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

Põhjendused

1. Komisjon on algatanud asutamislepingu artikli 169 alusel menetluse Euroopa Kohtus, paludes tuvastada, et Itaalia Vabariik ei ole täitnud talle Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikli 16 kohaselt langevaid kohustusi, kehtestades teistesse liikmesriikidesse eksporditavatele kaupadele statistikamaksu;

2. Sama hagiga püütakse tõendada, et kehtestades statistikamaksu kaupadele, millele laienevad komisjoni määrused teatavate põllumajandusturgude ühise korralduse kohta ja mida imporditakse teistest liikmesriikidest, ei ole Itaalia Vabariik täitnud kohustusi, mis langevad talle järgmiste sätete alusel: EMÜ asutamislepingu artikkel 189 ja määruse nr 120/67/EMÜ artikli 21 lõige 1, määruse nr 121/67/EMÜ artikli 19 lõige 1, määruse nr 122/67/EMÜ artikli 13 lõige 1, määruse nr 123/67/EMÜ artikli 13 lõige 1, määruse nr 804/68/EMÜ artikli 22 lõige 1, määruse nr 805/68/EMÜ artikli 22 lõige 1, määruse nr 359/67/EMÜ artikli 23 lõige 1 ning määruse nr 136/66/EMÜ artikli 3 lõige 1.

Samaväärse mõjuga maksu mõiste

3. EMÜ asutamislepingu artiklis 9 on sätestatud, et ühendus rajaneb tolliliidul, millega kaasneb tollimaksude ja kõigi samaväärse toimega maksude keelustamine liikmesriikide vahel, samuti ühise tollitariifi vastuvõtmine nende suhetes kolmandate riikidega.

Artikli 12 kohaselt hoiduvad liikmesriigid kehtestamast uusi impordi- või ekspordimakse või samaväärse toimega makse.

Artiklite 13 ja 16 kohaselt tuleb kaotada liikmesriikide vahel kehtivad nii impordi kui ekspordiga seotud tollimaksud ning nendega samaväärse toimega maksud neis artiklites sätestatud viisil ja ettenähtud tähtaegade jooksul.

4. Nimetatud artiklite asukoht asutamislepingus ühenduse aluspõhimõtete osa alguses - artikkel 9 kaupade vaba liikumist käsitleva jaotise alguses ning artiklid 12, 13 ja 16 liikmesriikidevaheliste tollimaksude tühistamise jao alguses – on piisavaks tunnistuseks nende artiklite tähtsusest.

Nende keeldude mõju on selline, et hoidumaks nende mõjustamisest tolli- või maksumeetmete abil, püüti lepingu abil vältida igasuguseid häireid nende rakendamisel.

5. Artikkel 17 täpsustab, et artiklis 9 sätestatud keelde kohaldatakse ka fiskaalsetele tollimaksudele.

Artikkel 95, mis paikneb asutamislepingu selles osas, mis on pühendatud ühenduse poliitikale, kui ühtlasi ka maksusätteid hõlmavas peatükis, sätestab keelu maksustada imporditavaid tooteid riiklike maksudega, mis on kõrgemad kui kodumaiste toodete puhul, olles seega suunatud nende lünkade täitmisele, mida maksustamine võiks ülalmainitud keeldude puhul tekitada.

6. Tollimaksude kehtestamise keeldu sätestades ei tehta asutamislepingus toodete vahel vahet selle põhjal, kas nad konkureerivad importiva riigi toodetega või mitte.

Seega ei ole tollibarjääride kaotamise eesmärk mitte üksnes nende protektsioonimõju kaotamine, kuivõrd asutamislepingus on, vastupidi, sätestatud nõue kaotada tollimaksud ja teised samaväärse toime ja ulatusega maksud, et tagada kaupade vaba liikumine.

7. Kogu süsteemist tervikuna ning liikmesriikide vahel liikuvatele kaupadele kehtestatavate tollimaksude keelu üldisest ja absoluutsest olemusest tuleneb, et tollimaksud on keelatud sõltumatult nende kehtestamise põhjendustest ning sõltumatult neist tekkiva tulu kasutamise otstarbest.

Selle keelu põhjendus peitub selles, et isegi kõige väiksemad rahalised koormised, mida kaupadele seoses piiri ületamisega kohaldatakse, on takistuseks kaupade liikumisele.

8. Tollimaksude keelu laiendamine samaväärse toimega maksudele täiendab seda keeldu ning suurendab selle tõhusust, vältides nende maksudega kaubavahetusele tekitatavaid takistusi.

Nende kahe üksteist täiendava mõiste kasutamise eesmärk on vältida liikmesriikide vahel ringlevatele kaupadele rahaliste koormiste kohaldamist seoses liikmesriigi piiri ületamisega.

9. Selleks, et saada aru, kas maksul on tollimaksuga samaväärne toime, tuleb selle toimet vaadelda seoses eesmärkidega, mis on püstitatud asutamislepingus, eeskätt selles osas, jaotises ja peatükis, kus artiklid 9, 12, 13 ja 16 asuvad, esmajoones seoses kaupade vaba liikumisega.

Seega on iga väikseima ühepoolselt kehtestatud rahalise koormise näol, sõltumata selle nimetusest ja kohaldamise viisist, millega maksustatakse kodumaiseid või välismaiseid kaupu seetõttu, et need ületavad riigipiiri, ja mis ei ole tollimaks selle sõna otseses tähenduses, tegemist samaväärse toimega maksuga asutamislepingu artiklite 9, 12, 13 ja 16 tähenduses isegi juhul, kui sellest maksust saadava tulu saajaks ei ole riik, kui sellel maksul ei ole mingisugust diskrimineerivat või kaitsvat mõju ning kui maksustatav toode ei konkureeri kodumaise tootega.

10. Üldnimetatud sätetest ja nende seosest asutamislepingu teiste sätetega tuleneb, et toodete vaba liikumise põhimõttega seotud keeld kehtestada uusi tollimakse või nendega samaväärse toimega makse on põhireegel, mis ei hõlma erandeid, kahjustamata asutamislepingu teisi sätteid.

11. Sellega seoses tuleneb artiklist 95 ja sellele järgnevatest artiklitest, et tollimaksuga samaväärse toimega maksude mõiste ei hõlma makse, mida kohaldatakse liikmesriigi piires samalaadsetele või võrreldavatele kodumaistele toodetele või mis selliste toodete puudumisel kuuluvad üldise siseriikliku maksustamise raamistikku, või makse, mille eesmärgiks on kompenseerida selliseid riiklikke makse asutamislepingus sätestatud piirides.

Ei ole välistatud, et teatavates olukordades võib spetsiifilise teenuse osutamise puhul olla võimalik selle teenuse proportsionaalne kompenseerimine, kuid see võib toimuda vaid spetsiifilistel juhtudel, mis ei tohi viia asutamislepingu artiklite 9, 12, 13 ja 16 rikkumiseni.

Vaidlusalune maks

12. Kostja märgib kõigepealt, et komisjon on ekslikult jaotanud statistikamaksu kaheks eraldi komponendiks, millest üks on seotud impordiga ja teine ekspordiga, samas kui vaidlusaluse

maksu õiguslikku olemust tuleks hinnata lähtuvalt selle maksu tegelikust olemusest ja mitte nii, et see jagatakse kaheks eri maksuks;

Asjaolu, et statistikamaksuga maksustatakse kõik piiri ületavad kaubad, tegemata vahet impordil ja ekspordil ning kodumaistel ja välismaistel kaupadel, välistab iseenesest võimaluse vaadelda seda maksu tollimaksuga samaväärse toimega maksuna, sest selle puhul on välistatud igasugune kodumaist toodangut kaitsev või diskrimineeriv toime.

13. Komisjon seevastu analüüsib vaidlusalust maksu kahe iseseisva maksuna, mille mõju on samaväärne vastavalt imporditollimaksule ja eksporditollimaksule ning millel on protektsionistlik ja diskrimineeriv toime, kuigi väga väikesel määral.

14. Maksu asutamislepingu alusel kvalifitseerimiseks ei ole oluline, kas vaidlusalust maksu on analüüsitud üldise maksuna või kaheks eraldi maksuks jaotatuna, millest üks on ekspordimaks ja teine impordimaks.

Kui kõnealust maksu kohaldatakse üldiselt kõikidele piiri ületavatele kaupadele, raskendab see asutamislepingu eesmärgiks olevat kaupade vaba piiriületust ning seega on sel maksul kaupade vabale liikumisele tollimaksuga samaväärne toime.

Maksu üliväike määr ei muuda maksu kvalifitseerimist asutamislepingu alusel, mis nende maksude õiguspärasuse kontrollimiseks keelab asendada kvantitatiivseid kriteeriume maksu olemusest tulenevate kriteeriumidega.

15. Itaalia valitsus märgib lisaks, et vaidlusalune maks on kehtestatud kompenseerimaks osutatud teenust ja et seda ei saa seetõttu käsitleda samaväärse toimega maksuna.

Itaalia valitsuse väitel on kõnealuse statistika eesmärgiks selgitada täpselt välja kaupade tegelik liikumine ja sellest tulenevalt muudatused turuolukorras.

Sellisel teel hangitud andmete täielik täpsus asetab importijad Itaalia turul paremasse konkurentsiolukorda, samas kui eksportijatel oleks samasugune eelis välismaal.

Konkreetsed eelised, mida ettevõtjad selle tulemusena saavad, põhjendavad asjaolu, et selle avaliku teenuse rahastamine on pandud nende peale ja et vaidlusaluse maksu puhul on seega tegemist tasuga teenuse eest.

16. Kõnealused statistilised andmed on vajalikud kogu majanduse jaoks tervikuna, muuhulgas ka pädevate ametiasutuste jaoks.

Isegi juhul kui need oluliselt parandaks importijate ja eksportijate positsiooni, on sel juhul tegemist niivõrd üldise ja raskesti käsitleva eelise, et vaidlusalust maksu ei saa käsitleda tegelikult saadud erilise eelise eest makstava tasuna.

16. Ülaltoodust järeldub, et kõnealuse maksu kehtestamine ekspordile on vastuolus asutamislepingu artikliga 16.

17. Mis puutub statistikamaksu, mis on kehtestatud teistest liikmesriikidest imporditud toodetele, millele laienevad turgude ühise korralduse määrused, siis on nende määruste

ülnimetatud sätetega keelatud igasuguste tollimaksude või nendega samaväärse toimega maksude kehtestamine ühendusesiseses kaubanduses.

Mõistet „samaväärse toimega maks“, mis on seotud mõistega „tollimaks“, on ülnimetatud määrustesse üle võetud asutamislepingu artiklitest 9, 12 ja 13.

Miski nimetatud määrustes ei viita asjaolule, et neis antaks sellele mõistele asutamislepingus kasutatust erinev ulatus, seda enam, et põllumajandustoodete ühise turu loomise eritingimusi arvesse võttes järgivad need määrused samu eesmärke mis asutamislepingu artiklid 9 kuni 13, mille rakendamiseks need määrused on vastu võetud.

19. Asutamislepingu artikli 189 tähenduses on need määrused tervikuna siduvad ja vahetult kohaldatavad kõikides liikmesriikides.

Nimetatud sätteid rikkudes on kostja seega jätnud täitmata kohustused, mis langevad talle asutamislepinguga.

Kohtukulud

20. Kodukorra artikli 69 lõike 3 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud.

Kohtuvaidluse kaotanud pool on kostja.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

arvestades menetlusedokumente,

kuulanud ära ettekandja ettekande,

kuulanud ära poolte kohtukõned,

kuulanud ära kohtujuristi arvamuse,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikleid 3, 9, 12, 13, 16, 38, 169 ja 171,

võttes arvesse protokolliga Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja kohta,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

jättes arvesse võtmata laiemad või vastupidised kaalutlused,

EUROOPA KOHUS

otsustab:

- 1) Kohaldades ühenduse teistesse liikmesriikidesse eksporditavatele kaupadele vabariigi presidendi 26. juuni 1965 dekreeidi nr 723 artikliga 42 sätestatud maksu, ei täida Itaalia Vabariik talle Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikli 16 kohaselt langevaid kohustusi.
- 2) Kohaldades vabariigi presidendi 26. juuni 1965 dekreeidi nr 723 artikliga 42 sätestatud maksu ühenduse teistest liikmesriikidest imporditavatele kaupadele, millele laienevad nõukogu määrused teatavate põllumajandusturgude ühise korralduse kohta, ei täida Itaalia Vabariik talle EMÜ asutamislepingu artikli 189 ja määruse nr 120/67/EMÜ artikli 21 lõike 1, määruse nr 121/67/EMÜ artikli 19 lõike 1, määruse nr 122/67/EMÜ artikli 13 lõike 1, määruse nr 123/67/EMÜ artikli 13 lõike 1, määruse nr 804/68/EMÜ artikli 22 lõike 1, määruse nr 805/68/EMÜ artikli 22 lõike 1, määruse nr 359/67/EMÜ artikli 23 lõike 1 ning määruse nr 136/66/EMÜ artikli 3 lõike 1 kohaselt langevaid kohustusi.
- 3) Mõista kohtukulud välja kostjalt.

Kohtuotsus on tehtud 1. juulil 1969 Luxembourgis.

Lecourt

Trabucchi

Mertens de Wilmars

Donner

Strauß

Monaco

Pescatore

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 1. juulil 1969 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt